

„ЗАСТАВА“ излази трипут
у недељу, средом, петком
и недељом.

Цена је на годину 12 фор.
на по год. 6 фор. на чет-
врт године 3 фор. а. вред-
ности за Аустрију, а за Ср-
бију на годину 120 гроша
на по год. 60, а на четврт
године 30. гроша.

ЗАСТАВА.

Огласи се рачунају по ко-
личини врста, које из гар-
монта заузимају, и за сваку
врсту плаћа се за први пут
5, за сваки даљи пут 4 п.
осим тога за жиг увек по
30 п. Дописе се шаљу у-
редништву, а предплата и
огласи администрацији „ЗА-
СТАВЕ“ у Нови Сад, у кући
број 858. код „златног јед-
норога“.

Број 4.

У Новоме Саду у недељу 11. јануара 1870.

Год. V.

У Новом Саду 10. јануара.

Из Котора јављају 3. ов. м. да су се по-
вратило породице усташа боко-каторски које
су се укљониле у Црну Гору за време устанка;
с њима су се вратили и они Брајћани, По-
борани и Мајјани који нису (?) у последњим
бојевима учествовали. Они су се такође поко-
рили и добили амнестију. С тим би по „Н.
сл. Пр.“ било умирење Воке Которске у дело
приведено. Што нам поред жалости наше за
варварским опустошењем нашег приморја и
туге за проливеном драгоценом крвљу и не-
виним жртвама „културтрегерског“ беснила,
извршеног над браћом нашим у Боци Котор-
ској олакшава бод, то је: што је у овој при-
лици горда Аустрија приклонила главу пред
орбским соколовима; јер се неда порећи, да је
Аустрија она страна која за мир моли и жр-
твама га испуњује. Тај факт мора у сваком
Србину увећати поуздање у снагу српску,
која је заиста толика, да је кадра себи изво-
јевати независност и слободу, само — ако се
онде почне гди треба и одкуд треба, кад
утреба!

Крива бечког министарства решена је у
полак; прво питање: дал да ово такозвано
„грађанско“ министарство целокупно и даље
остане на крмену Аустрије, — после силног
напрезања и усилжавања да се зарони јаз који
је у њему самом био разваљен, одговорено је
изласком мањине министарске. Таде, Бергер и
Потоцки на опетовано поднашање оставке од-
пуштени су 4. о. мес.; а сутра дан је мини-
стар Пленер предао председнику „рајхората“
царско ручно писмо, на публикацију. Писмо
царско, које јавља да мањина министарска од-
ступа, налаже министру Пленеру да поднесе
предлог о дефинитивном саставу министарства;
дотле пак инаће Пленер дужност одржавати
дужности председника министарства и мини-
стра земаљске обране и јавне сигурности, а
други министри своје послове и даље одпра-
вљати. По овоме дакле наступу криза у други
стадиум, јер сама та провизорија која с тим
постаје, не обиче дуга века на овоме мини-
старству. Орган Гискра-Херботов „Н. слоб.
Пр.“ и сам држи, да ће до дефинитивног са-
става министарства протећи више времена, јер
се сад опет отвара борба међу министарством
с једне и Бајетом с друге стране, кога фрак-
ција Гискра-Хербот такође не трпи. С тога
су одмах и одпочели преговори међу њима,
који се врзу не само о личним, него и о врло
замашним политичким питањима, нарочито та
фракција иде за тим, да преобрази досадањи
склоп мин. у његовим органичним деловима и
то у смислу бирократско-централистично; што
више власти и сретстава да уреди у рукама
министра унутарњих послова. Отуда го-
вори исти лист за то: да се полиција и ди-
спозициони фондови ставе под министарство
унутарњих послова. За сад се у Бечу држи,
да ће за министра-председника доћи кнез Карло
Ауерсперг, а ако неби он био, онда дворски
саветник Унгер, а за министра земљеделства
овначују неки Кајзервелда. Но ово су тек ком-
бинације и с таким гласовима само се конста-
тује то: да се чине покушаји или се намера-
вају чинити, да та лица у министарство уђу.
Међу тим сва је прилика да ће провизорија
трајати толико, док „рајхорат“ не доврши
главније послове, а после ће и ово министар-
ство пасти, и тек ће онда садања криза мини-
старства сасвим довршена бити.

Још се није ни земља слегла на гробу не-
срећне жртве надушеног династе у Паризу,
као ни узрујаност у народу која је тим по-
водом овладава становништвом париским, а
већ се појављују други узроци опасности по
Француску. Гласови да је партаја Ротшорова
наумила дићи револуцију услучају да комора
изда суду Ротшора страхом пуне мирне гра-
ђане париске, јер ови гласови нису сасвим но-
воизмисли; а да велико вло отуда произићи може,
то свако увиђа. Министарство Оливјерово пак
кад да намерно иде на то, гомила неприлике
Наполеону, кад од тога питања мисли начи-
нити кабинетско питање, поред све опомене
лукавог државника Тјера, који саветовао да
би целесходније било да државни тужилац
повуче тужбу на траг, с тим пре, што према
саставу коморе лако може бити да ће већина
гласати да се Ротшор изда суду. — На ин-
терпелацију Моше-а у сенату одговорио је
Оливје, да су министри у свему солидарни и

да ће извршити свој либерални програм; ре-
волуцију ће надјачати, а опет да не падну у
реакцију. Мањ. бив. мин. фин. правдао је до-
пуштање јавних демонстрација за време мини-
старства Форкадова с тим: да се мирним и
поштеним људма на тај начин огади револу-
ционаран дух. Сенат је дао и овом министарству
вотум поверења као што је то досад свакоме
чињо.

У Шпанији мора бити да много боље стоји
ствар републиканска сада, где су Прим и
други уморени толиком хајком на краљеве
празни руку сели да се одморе, незнајући шта
да почну, кад је Кастилар нашао за добро
поднети у кортесима предлог: да се цела
породица бурбонска разумевајући овде и најдаље
сродство, прогласи да је за навек са престола
шпанског искључена. Да ће овај предлог на
јак отпор наћи разуме се, јер осим монархиста
у опште има у кортесима и партија за једну
или другу личност, а по томе би и Монпанвија
био искључен, које његове присталице никако
неби могле допустити. Сам пак факт по себи
значи да је монархичан принцип у теонац
потиснут с тим што нико неће да огрне пор-
тиру коју је последња кр. Изабела крвљу својих
поданика такође пошкропила као и њени
предходници.

„Инисер.“ пишу из Рима да је у једној
јавној аудијенцији у Ватикану држана алоку-
ција у којој је и ово значајно место: „Тако-
звани паметни људи хтели би да се штеде
извесна питања и да се неиде против идеја
времена. Ја пак изјављујем, да се истина мора
казати, да би се слобода утврдила, и да се
не треба бојати никада, истину јавно пропове-
дати, и заблуду осуђивати. Ја хоћу да будем
тако слободан као истина што је. За ствари
ове земље не бринем се; ја се бринем о стварима
божијим, црквеним, св. столице и целог хри-
шћанског друштва“. Да папа и са овим циља
на „непогрешљивост“ очевито је; међу тим
се партаја Менинг-Дешан труди да скупи што
више потписа на меморандум, у коме се из-
лаже потреба догме „непогрешљивости“, и већ
има до 300 потписа. Папа се пак изјаснио
једном приликом да ће само онда пристати на
„непогрешљивост“, ако га за то најмање 400
владика буду молили. —

Из Петрограда јављају, да је Шах
персијски допустио руским трговачким лађама
слободан улазак у персијска пристаништа на
каспијском мору, у знак добрих пријатељских
одношаја.

Шта сад?

Патријарх је умро, и сад долази питање,
шта сад, наиме, шта ће да буде са прекину-
тим сабором народним? Могло би се истина
рећи, да би сад било у реду, да се нов сабор
сазове, једно, што је пређашњи биран за рас-
праву, нарочито за конституирање, а не за
избор патријарха, друго по аналогии, што и
у уставним државама многи устав опредељује,
да се са смрћу владатеља и сабор по себи
разрешава, а да се за одређено време нов
сазвати има — али ми нисмо тога мишлења.
Аналогија овде већ због тога не вреди, што
црква и црквенонародни живот није државни
живот, и што патријарх-митрополит према на-
роду и црквенонародном сабору незаузима онај
полусуверени положај, који монарх у уставној
монархијској држави заузима; и у држави оно
вреди само по особеном позитивном опреде-
љењу, какво за наше саборе не постоји; у опште
досада између изборног и расправног сабора
нити је по природи, ни по позитивним опре-
дељењима оправдана; напоследку, ако би се и
хтела каква разлика између расправног и из-
борног сабора увести, то би се така — тек уве-
сти имала, и зато је баш нужно, да расправни
сабор у напред иде.

Ми смо на крају некролога у пређашњем
броју само напоменули, да се враћамо на де-
визу од год. 1864. т. ј. да се најпре црквено-
народна дела уреде, па онда да се поглавица
цркве бира.

Ми би на просто само, онда наводене разлоге
и основе поновити имали — али не само да
су ови довољно познати, и да су у крв и сок
народног живота прешли, него је и искуство
освећало наше мишлење. Онда немогосмо у
сабору са тим мишлењем продрети — али у
онда била на све стране поновљена апсолутна
државна владавина; под утиливом, шта више

под притиском власти учињени избори доведоше
на сабор с малим изузетком скоро све саме
владине и јерархијске елементе; преси нашој
беоше у почетку уста запушена, и тако учини
се оно, што је царски комесар хтео, што је
нашој јерархији у рачун ишло. Није ли се
пак наше предоказивање на длаку испунило?
Ево шеста година од оно доба, и наш народ
још не дође до одређења својих црквенонародних
одношаја и ствари. Године 1865. бејаше нешто
на брзу руку учињено; редукција свештенства
закључена — али само зато, да се не изведе;
закључена би нова система снабдевања епи-
скопата и свештенства — али која незадовољни
ни народ, ни клир, и која је већином на па-
пиру остала, где јој власти, премда неумесном
екзекуцијом у помоћ непритиче; намастери,
народни фондови осташе при старом; што је
за школу решено, није у живот уведено; што
за општине, доста је којешта непрактично, или
изложено конзисторијалној власти, које нема
онаке, какве би по том закону требало, нити
је законито бити може; на све стране хаос, и
или самовоља, или анархија. Сабор сам није
по духу времена, и по свестраној потреби
преустројен, изборни ред непоправљен — одно-
шаји црквено-народни ни према држави, ни
цркви не уређени — а то све зато, што
је јерархија сметала, што је патријарх на пут
стајао, ако није што ишло по њему, и по ње-
говима.

Ето смо доживили, да је патријарх ставио
се над самим конституирајућим сабором, и да га
је не само самовољно, него и народа недостојно
разпршито, не удостојивши посланике ни тога,
да свој корак сабору обзнани, но разгађавши
тако рећи са сокака народне заступнике.

Виделисмо како је патријарх тумачио цркве-
народну аутономију, т. ј. да оно што је
држе државна власт себи преко својих комесара
призвајала, сад он као неки „природни“ „закон-
нити“ председник сабора и поглавар цркве чи-
нити, т. ј. сабор по вољи одлагати, разпуштати,
савијати, и опет разпуштати може. Видели
смо, да је и министар поглављавао патријарху,
и аутономију с једне, право врх. државног
надзора с друге стране тако сватио, да патри-
јарх без утицаја и мешања државне власти
може чинити, све, што јерархији годи, и држав-
ној влади не шкоди, него јој још које непо-
средно, које посредно у прилог иде. Па нашто
се министар изговарао при том: на то, што
нема позитивни одредеба о том, ко и какво право има око сабора, око
његовог сазивања, одлагања, разреше-
ња.

То нам је кажипут, шта нам радити ваља.
Кад дакле нема одредеба, ваља
ова одредеба пре створити, него
патријарха-митрополита, јер ће овај
бити стварању они одредеба сво дотле на
путу, док не дође до тога, да буду онака,
какви је он, какве ли јерархија у опште жели.

Ово је јасно, и чисто.

Осим тога, ми неможемо то одобрити, да
будућег поглавара црквеног бира конгрес, коме
је тако разностручан, на многим местима ни-
штав изборан ред, и коме су тако застарели
саставни делови. Пре свега има се изборни,
саборни ред измунути, и пословни ред завести,
па да на основу тога нов сазвани сабор пре-
дуже избор патријарха-митрополита. Видели
смо, какав је на основу досадањег саборног
пословног реда избор последњег патријарха-
митрополита био.

Ваља дакле да се што пре сазове посто-
јећи сабор, па да овај пошто се веризује,
и по потреби попуни, и пословни ред утврди
предуже пре свега преустројење сабора, и
изборног реда, па онда разправивши привре-
мено неке најбитније предмете, као што су
снабдење клира, и друге не одложне ствари
ради општине, школа, црквено-школски вла-
сти, фондови, и намастери, разиђе се, и ко-
начно уређење свију одношаја, као и избор
патријарха-митрополита, новом, у духу вре-
мена подмлађеном сабору остави.

Прекинути сабор могао би се најдуже у
марту, нови пак најдуже у мају-јунију држати.

Прекинути сабор имао би се сазвати преко
администратора митрополије.

За администратора би по нашем немеро-
давном мишлењу, пошто један од владика бити
има, био најгоднији будимски владика, г. Ар-
сеније Стојковић, једно што је најстарији,

друго што се на сабору и у одборима изку-
сило, да се с њиме бар људски говорити може,
треће што се са своје стране није на послед-
њем сабору компромитовао тако, да би међу-
собно споразумљење оштетано било.

Овако ми мислимо, на питање шта сад? а
надамо се, да ће одбор мањине састати, да од
своје стране правац даљем раду народне странке
даде, и тим и самој влади припомотне, да по-
годи јавно мишљење, ако јој је до овога стало,
ако јој не иде у рачун, одржавати народ орб-
ски у хаосу — из кога би напоследку и по
саму државу најнегодније последице изићи
могле.

Војничка крајина на уг. сабору.

У седници дољне куће уг. сабора од 5.
јануара одговорио је министар-председник Ан-
драши на интерпелацију К. Тисе о војничкој
крајини, који одговор у опширности својој по
„П. Лојду“ овако гласи:

„Поштовани саборе! Многосазљужни заступ-
ник вароши Добрецина управио је на мене
интерпелацију једну, у којој су следећа три
питања: прво, како је могло бити да у ствари
утеловљења хрват. војне крајине не само на
мене, као председника угарске владе, него та-
кође и на председника аустријске владе, и на
заједничког министра рата. н. в. ручно кра-
љевско писмо буде управљено, и шта се има
разумети под уставним предлозима који су дати
дотичним министрима да се израде и поднесу.
Друго је питање то, како је то, да једно ру-
чно писмо на ратног министра није од њега
против-подписано. Треће пак питање односило
се на гласове по којима се у војеној крајини
знаци узнемирења указују. С тога дакле упра-
вља господин заступник питање на мене, да ли
влада о стању војне крајине у опште не на-
мерава какав предлог учинити?“

Пре но што одговорим на ово питање, др-
жим за дужност замолити господина заступ-
ника да ме извини, што на његову интерпе-
лацију, коју је поднео за време мога одсуства
тек сад, и то баш услед тога удаљења и кас-
није опет наступивше одгоде сабора, могу од-
говорити. Ово споменувши, држим што се пр-
вог питања тиче, наиме за што је у ствари
војне крајине не само на мене него и на
председника трансилванског министарства н.
в. ручно писмо управљено било, да ће пошто-
вани посланик, ако ми допусти да га опомен-
ем на околности, које су предходиле појаву
тих ручних писама, с нама заједно бити тога
мнења, да је оно што је учињено, онако како
је учињено, добро учињено.

Утврђење сразмере, у којој општи терети
од Угарске и других земаља Н. В. сносити
изаслана депутација, сложила се мес. августа
1867. год. у томе, да се само тадашње стање
постави за основу рачунању; даље, да ако би
у будуће област једног од оба дела, било то
сад придодатком појединих делова или повра-
ћањем делова који су најпре административно
одељени били, увећана била, да би онда доба
приспело одредити своту, коју би тај део
општим теретима дужан био приносити. По-
чем сад угарска круна један део, који је пре
од нас административно одељен био прима, то
је наступило случај, кад се мора одношај у
тој погледу наново утврдити. Ув то долази
још по смислу §. 13. обраб. вак. у рачун,
по коме угарска круна заједнички утврђеном
броју војске конкурира, те становиштво во-
јне крајине, као такво, које врши службу на
други начин, не узима се; наступа дакле та
нужда да се и цифра поправи, и с погледом
на њу да се мора ново споразумљење утвр-
дити. Да угарска влада највећу важност по-
лаже на то, да све такве конвенције, које се
тичу оба дела, испадну на поднао задовољ-
ство оба дела, не треба ни да кажем. То спо-
разумљење могло се само на два начина про-
извести, или једном депутацијом, или споразу-
мљењем оба министарства.

Угарска влада била је тога мњења, да је
с погледом на сразмерну маленкост горњег
питања овај други пут, наиме споразумљење
међу овај министарства, много целесходније,
које (споразумљење) би се онда поднело обојим
законодавствима. Али и у самом том случају,
кад би решење тога питања било пренесено
на депутацију морало би на сваки начин опора-
зумљење међу министарствима предходити. На
ово дакле и ни нашто друго не односе се Н. В.

краљевска ручна писма; то и ништа друго не подржава се под овим уставним предлозима, који ће се у своје време законодавствима поднети. Да пак целокупност угарске у опште није у питање стављена, доказују најјасније, речи н. в. краљевски ручни писма, које веле: „области које се имају утврдити, да се ставе под надлежне грађанске власти.“ Које су то грађанске власти, доказују неопорно историјско право и санкционисани закони (одобравање с десна.)

Што се тиче другог питања, зашто једно од тих највиших ручних писма, управљено министру рата, није од њега премапотписано, то строго узевши и неспада мени у дужност да одговорим на то, али пошто сам у стању да онам побуде које су у томе руководиле ратног министра, то ми је част одговорити: На заједничког министра рата управљена су два највиша ручна писма; прво је оно, које намеру, односно наредбу Н. В. изражава да се један део војне крајине одузме испод војне администрације и по разрешењу регимента да се прида цивилној Хрватској; друго налаже заједничком министру рата, да оне предходне наредбе учини, које морају предаји предходити. Прво дакле није било премапотписано зато, и само за то, да би се што јасније показало и против сваког приговора јасно изгледало, да је то највише ручно писмо Н. В. којим он као господар војске један део војне крајине ослобађа од крајиничке службе и регименте разрешава, само пошто прогорио (из сопственог побуђења) провијенца.

Друго ручно писмо пак, које се односи на оне детаљираније предлоге, које као што имадох част рећи, утврђивању предходити морају, било је уставно премапотписано заједничким министром већ из самог обичаја.

Што се тиче трећег питања, дал намерава влада о војеној крајини сабору учинити општи предлог какав, то сам тако слободан одговорити, да влада за сад о оном што би се „општим предлогом“ назвати могло, невиди ни повода ни прилике. Пошто ја пак држим, да је управо и господина посланика само та намера била, да од владе добије објасњења о гласовима који су у то доба у погледу војне крајине циркулисали, то ћу о томе радо моје назоре изложити (чујмо!).

Ја милим пошт. доме, да нема сумње, да се у једном народу који је дуго времена тешке терете носео, него што је право било и који се у неколико сматра за остављена, неки фатализам почне усељавати, који се у томе састоји, што се мисли да са променом ретко шта боље долази. Ја држим да је тако схваћена код неких становника војне крајине постојала или и сад постоји, и то је дало повода овим гласовима, који у времену кад је интерпелација поднешена беху у цвету; али ја сам уверен, да ће скоро будућност све становнике војне крајине уверити о томе, та то мишљење овај пут није основано било, и да ће они у скорој будућности осећати умирење.

У осталом колико ја знам две су ствари које држе становнике војне крајине у врло природној убуђености: прво, питање продаје крајинских шума и особито неизвесност, на што ће се те знатне своте које ће се отуда добити употребити, и друго, само питање утврђења једног дела.

Што се првог тиче, надам се да ће влада за врло кратко доба бити у стању поштовати дом уверити, да је она строго у смислу инструкција — упутства — које је од дома добила поступала, — и нада се уједно да ће и војну крајину моћи уверити да су за време преговора између ратног министарства и угарске владе пре свега и над свим били у очима интереси војне крајине. (Живо одобравање са свију страна сабора.) Ја сам дакле о томе уверен, да ће с те стране за кратко време умирење наступити.

Што се раздражења тиче, које се у војеној крајини можда приметиле, то држим, да исто ништа друго није до врло природан немир, који свугде постоји, где се из познатог у непознато стање мора прећи. Али ако је такви немир постојао или постоји још, онда тврдо држим, да ће, чим се дотични увере о томе, да је угарско-хрватска влада највишу вољу Н. В. — по којој прелазне наредбе тако се извршавају, да с тим ни материјални ни морални интереси дотичних ни најмање уштрба не трпе, него шта више још се унапређују — потпуно усвојила; кад се даље увере о томе, да угарско-хрватска влада за онај део који ће се провинцијализирати, гарантује, да исти о погледом на садашње стање за неки одређен број година, дотле најмање, док се не ууможе и код њих продуктивна (производна) снага развити, неће већу порезу плаћати него онолико, колика је за војну крајину одређена; кад се увере о томе, да задања ових прелазних наредба није да дотичне одоли од њихове отачбине, него шта више да их истој непосреднијим везама приљубе; кад се буду уверили о томе, да неможе, резултат тих наредба бити, да их ма у ком њиховом досадањем праву оштети, него на против баш да

уђу у уживање уставних права; и најпосле и најјасније, кад се увере о томе, да мађарски народ и угарска влада с њима не само да не намеравају као што то неки тврде, народности њихове лишићти их, него шта више добро схваћене интересе Хрватске као своје сопствене признају — онда, држим тврдо, велим, да неће само нестати немира, који се сад можда гдегод опажа, него да ће дотични сматрати за своју патриотску дужност, да највишу намеру Н. В. својим сопственим судовањем и учешћем у изведењу на све могуће начине потпомажу. (Одобравање.)

Ово сам за нужно држао одговорити на интерпелацију господина посланика.

Кол. Тиса захвали се на опширном одговору на његову интерпелацију, и изјављује, да је са одговором на треће питање потпуно задовољан. Он само жели, да се што пре издаду све оне наредбе, које ће за целу имати умирење становника, јер у тим случајевима никад неће прерано стићи умирење. Међу тим одговор на прво питање незадовољава га ни мало, јер упркос тумачењу мин. председ. мора сваки ручна писма тумачити тако, да се у њима и цивилног министарства позива да у провинцијализацију војне крајине закључује, а то је повреда интегритета угарске. Говорник ће веровати да у суштини није учињена погрешка, али је учињена у форми, а зна се да је у таким приликама форма тако исто важна као и суштина. И са објасњењем такође није он задовољан, које министар-председник у погледу на премапотписано ручно писмо од стране министра рата даје; он је уверен да у уставној држави ма како благотворна наредба била, не сме бити учињена без премапотписаног уставног министра на дотичном акту. У погледу дакле на одговор на та два питања његове интерпелације задржава говорник себи да даље кораке учини.

Мин. пред. Андриши обећава, да ће наредбе у војеној крајини што пре учинене бити и нада се за кратко време да ће моћи извести о истима поднети.

У погледу на кр. ручно писмо остаје при томе да израз „дотичним политичним властима подвргнути“ чини немогућим свако хрђаво тумачење и чува интегритет угарске. Он се нада да ће сабор његов одговор узети на знање. Председник пита: дал сабор узима одговор министров на знање? Ираћи хоће да говори о формуловану питања. (Ту се подигне така ларма да није могућ говорник до речи доћи.) Перовођа прочита онај закључак саборски који говори о парламентарном поступку оа министарским одговорима на интерпелације.

Кол. Тиса: Питање је председник хрђаво ставио; може се са одговором на једно писме у интерпелацији задовољити а са другима не.

Мин. пр. Андриши: Интерпелација је једна јединица и с тога се не може о појединим њеним питањима понаособ гласати.

Пошто су још Жедињи, у смислу министра, Мадарас у смислу Тисе, и В. Силађи за прелаз на дневни ред говорили, и Деак завршио примети, да је сваком, који са одговором ма у којој тачки није задовољан, слободно у погледу исти расправу искати, или предлог донети — прими дом одговор министра на знање.

Ми ћемо одговор министра са неколико примедба пропратити. Што се прве тачке тиче, и ми пристајемо на то, да „цивилна“ влада нема се у друго шта мешати, осим у питање о квоти, премда одма на овом месту додајемо, да неможе бити разговора о повишењу квоте поводом разрешења крајине, до највише на рачун будућег војног буџета, јер крајина до скоро о свом трошку у миру служила, нити је аустријски дуг на њене цели употребљаван. На другу тачку врло нам је чудно, што се министар на питање, зашто је наредба на ратног министра без контрагнатуре изишла, тим изговара, као да се тим хтело поштити, да граница држи, да је наредба изишла из властитог побуђења царевог; то се зове подметати цара, и на противустановно на њега одговорност бацати онде, где је опасност или боље рећи са својом одговорности закљонити се за неодговорност владајућег.

Министар затвара навалице очи пред правим узроцима незадовољства и раздражености у крајини. Он вели, да су узрок томе шумска ствар, и неизвесност, куда ће цела шума отићи. И то је — али је још више поглед на систему, која у Хрватској и Славонији влада, на начин и последице „изравнања“ са Угарском, и на то, да се сад хоће граница да на ту систему примора без питања, и исправке; не стоји то, да границу обузима онај природни немир, који је склопан са прелазком из познатог у непознато стање, него је то онај немир, који следеће из страве прелазка из познатог ма и лошег, у познато још горе стање. Раух је пред очима — али је Раух љубимац Андришијев, зато се Андриши чини и невест правим узроку раздражености у крајини. Иначе из овог одговора не увиђа се, да ли се остали при парцелању крајине, или ће се сва наједанпут разрешити — а то је главна ствар.

Лонџско поље.

Ми смо у једном од прошли бројева овога листа донели по „Заточнику“ скандалозну историју са „Лонџским пољем“, из које се видело, да је Раух-бан у том нечистом послу учествовао. Ми смо прештампали и питања, која је „Заточник“ на „димбан“ ставио, да му докаже, да је он у том нечистом послу учествовао. Дуго би било, кад би ми све репродуковали, што је „Заточник“ о том Лонџском пољу“ донео.

Ту је саопштена цесија Лангхонна на бар. Ђ. Рауха, од 12. марта н. р. п. г. којом је први другоме свој део уступио бар. Ђ. Рауху, који је већ по себи ортак био, који је сутра дан ортакчи уговор као пуномоћник Лангхонна потписао, који је опога део очевидно за свога брата димбана предузео; ту се показује, какву је презију „димбан“ преко Жувића, који је као министар правосудја у Загребу, и преко Томековића на Белгијанца вршио, да овога примора, да му уступи део свој токорсе Ђ. Рауху, а у ствари Лев. Рауху димбану. Г. Ад. Томековић правдао се у „Аграмерици“, да он није ни за једног Рауха радио, него за гроза Хотека, чиј је адвокат у Новом Саду био, и да му је овај на ту цел био 40.000 ф. послао. По из оригиналне цесије, коју је „Заточник“ донео, види се, да је Лангхонн уступио свој део бар. Ђурију Рауху, Раухбановом брату. „З.“ пита г. Томековића: ако сте ви били пуномоћник гроза Хотека, и ако вам је он новцо послао, да прекуните од г. Лангхонна његов део, како сте ви могли примити за Хотекове новце уступницу — даде од своје стране у „Новој сл. Преси“ ово изјасњење:

„Жалибоже ја сам истом сада дознао, да су о сушењу лонџског поља продриле у јавне органе такве вести, које немогу мимоћи муком, те ћу тако целу ствар како стоји и колико ју познам разложити. Год. 1868 склопила се конзорција од осам чланова и ја међу њима у то име, да се изсуши горе споменуто пољављено земљиште. За предрадње ја сам положио износак у 1350 ф., те од тога времена нисам до сада ништа није дао. Како је тако цело ствар како стоји и колико ју познам разложити. Год. 1868 склопила се конзорција од осам чланова и ја међу њима у то име, да се изсуши горе споменуто пољављено земљиште. За предрадње ја сам положио износак у 1350 ф., те од тога времена нисам до сада ништа није дао. Како је тако цело ствар како стоји и колико ју познам разложити. Год. 1868 склопила се конзорција од осам чланова и ја међу њима у то име, да се изсуши горе споменуто пољављено земљиште. За предрадње ја сам положио износак у 1350 ф., те од тога времена нисам до сада ништа није дао. Како је тако цело ствар како стоји и колико ју познам разложити. Год. 1868 склопила се конзорција од осам чланова и ја међу њима у то име, да се изсуши горе споменуто пољављено земљиште. За предрадње ја сам положио износак у 1350 ф., те од тога времена нисам до сада ништа није дао. Како је тако цело ствар како стоји и колико ју познам разложити. Год. 1868 склопила се конзорција од осам чланова и ја међу њима у то име, да се изсуши горе споменуто пољављено земљиште. За предрадње ја сам положио износак у 1350 ф., те од тога времена нисам до сада ништа није дао. Како је тако цело ствар како стоји и колико ју познам разложити. Год. 1868 склопила се конзорција од осам чланова и ја међу њима у то име, да се изсуши горе споменуто пољављено земљиште. За предрадње ја сам положио износак у 1350 ф., те од тога времена нисам до сада ништа није дао. Како је тако цело ствар како стоји и колико ју познам разложити. Год. 1868 склопила се конзорција од осам чланова и ја међу њима у то име, да се изсуши горе споменуто пољављено земљиште. За предрадње ја сам положио износак у 1350 ф., те од тога времена нисам до сада ништа није дао. Како је тако цело ствар како стоји и колико ју познам разложити. Год. 1868 склопила се конзорција од осам чланова и ја међу њима у то име, да се изсуши горе споменуто пољављено земљиште. За предрадње ја сам положио износак у 1350 ф., те од тога времена нисам до сада ништа није дао. Како је тако цело ствар како стоји и колико ју познам разложити. Год. 1868 склопила се конзорција од осам чланова и ја међу њима у то име, да се изсуши горе споменуто пољављено земљиште. За предрадње ја сам положио износак у 1350 ф., те од тога времена нисам до сада ништа није дао. Како је тако цело ствар како стоји и колико ју познам разложити. Год. 1868 склопила се конзорција од осам чланова и ја међу њима у то име, да се изсуши горе споменуто пољављено земљиште. За предрадње ја сам положио износак у 1350 ф., те од тога времена нисам до сада ништа није дао. Како је тако цело ствар како стоји и колико ју познам разложити. Год. 1868 склопила се конзорција од осам чланова и ја међу њима у то име, да се изсуши горе споменуто пољављено земљиште. За предрадње ја сам положио износак у 1350 ф., те од тога времена нисам до сада ништа није дао. Како је тако цело ствар како стоји и колико ју познам разложити. Год. 1868 склопила се конзорција од осам чланова и ја међу њима у то име, да се изсуши горе споменуто пољављено земљиште. За предрадње ја сам положио износак у 1350 ф., те од тога времена нисам до сада ништа није дао. Како је тако цело ствар како стоји и колико ју познам разложити. Год. 1868 склопила се конзорција од осам чланова и ја међу њима у то име, да се изсуши горе споменуто пољављено земљиште. За предрадње ја сам положио износак у 1350 ф., те од тога времена нисам до сада ништа није дао. Како је тако цело ствар како стоји и колико ју познам разложити. Год. 1868 склопила се конзорција од осам чланова и ја међу њима у то име, да се изсуши горе споменуто пољављено земљиште. За предрадње ја сам положио износак у 1350 ф., те од тога времена нисам до сада ништа није дао. Како је тако цело ствар како стоји и колико ју познам разложити. Год. 1868 склопила се конзорција од осам чланова и ја међу њима у то име, да се изсуши горе споменуто пољављено земљиште. За предрадње ја сам положио износак у 1350 ф., те од тога времена нисам до сада ништа није дао. Како је тако цело ствар како стоји и колико ју познам разложити. Год. 1868 склопила се конзорција од осам чланова и ја међу њима у то име, да се изсуши горе споменуто пољављено земљиште. За предрадње ја сам положио износак у 1350 ф., те од тога времена нисам до сада ништа није дао. Како је тако цело ствар како стоји и колико ју познам разложити. Год. 1868 склопила се конзорција од осам чланова и ја међу њима у то име, да се изсуши горе споменуто пољављено земљиште. За предрадње ја сам положио износак у 1350 ф., те од тога времена нисам до сада ништа није дао. Како је тако цело ствар како стоји и колико ју познам разложити. Год. 1868 склопила се конзорција од осам чланова и ја међу њима у то име, да се изсуши горе споменуто пољављено земљиште. За предрадње ја сам положио износак у 1350 ф., те од тога времена нисам до сада ништа није дао. Како је тако цело ствар како стоји и колико ју познам разложити. Год. 1868 склопила се конзорција од осам чланова и ја међу њима у то име, да се изсуши горе споменуто пољављено земљиште. За предрадње ја сам положио износак у 1350 ф., те од тога времена нисам до сада ништа није дао. Како је тако цело ствар како стоји и колико ју познам разложити. Год. 1868 склопила се конзорција од осам чланова и ја међу њима у то име, да се изсуши горе споменуто пољављено земљиште. За предрадње ја сам положио износак у 1350 ф., те од тога времена нисам до сада ништа није дао. Како је тако цело ствар како стоји и колико ју познам разложити. Год. 1868 склопила се конзорција од осам чланова и ја међу њима у то име, да се изсуши горе споменуто пољављено земљиште. За предрадње ја сам положио износак у 1350 ф., те од тога времена нисам до сада ништа није дао. Како је тако цело ствар како стоји и колико ју познам разложити. Год. 1868 склопила се конзорција од осам чланова и ја међу њима у то име, да се изсуши горе споменуто пољављено земљиште. За предрадње ја сам положио износак у 1350 ф., те од тога времена нисам до сада ништа није дао. Како је тако цело ствар како стоји и колико ју познам разложити. Год. 1868 склопила се конзорција од осам чланова и ја међу њима у то име, да се изсуши горе споменуто пољављено земљиште. За предрадње ја сам положио износак у 1350 ф., те од тога времена нисам до сада ништа није дао. Како је тако цело ствар како стоји и колико ју познам разложити. Год. 1868 склопила се конзорција од осам чланова и ја међу њима у то име, да се изсуши горе споменуто пољављено земљиште. За предрадње ја сам положио износак у 1350 ф., те од тога времена нисам до сада ништа није дао. Како је тако цело ствар како стоји и колико ју познам разложити. Год. 1868 склопила се конзорција од осам чланова и ја међу њима у то име, да се изсуши горе споменуто пољављено земљиште. За предрадње ја сам положио износак у 1350 ф., те од тога времена нисам до сада ништа није дао. Како је тако цело ствар како стоји и колико ју познам разложити. Год. 1868 склопила се конзорција од осам чланова и ја међу њима у то име, да се изсуши горе споменуто пољављено земљиште. За предрадње ја сам положио износак у 1350 ф., те од тога времена нисам до сада ништа није дао. Како је тако цело ствар како стоји и колико ју познам разложити. Год. 1868 склопила се конзорција од осам чланова и ја међу њима у то име, да се изсуши горе споменуто пољављено земљиште. За предрадње ја сам положио износак у 1350 ф., те од тога времена нисам до сада ништа није дао. Како је тако цело ствар како стоји и колико ју познам разложити. Год. 1868 склопила се конзорција од осам чланова и ја међу њима у то име, да се изсуши горе споменуто пољављено земљиште. За предрадње ја сам положио износак у 1350 ф., те од тога времена нисам до сада ништа није дао. Како је тако цело ствар како стоји и колико ју познам разложити. Год. 1868 склопила се конзорција од осам чланова и ја међу њима у то име, да се изсуши горе споменуто пољављено земљиште. За предрадње ја сам положио износак у 1350 ф., те од тога времена нисам до сада ништа није дао. Како је тако цело ствар како стоји и колико ју познам разложити. Год. 1868 склопила се конзорција од осам чланова и ја међу њима у то име, да се изсуши горе споменуто пољављено земљиште. За предрадње ја сам положио износак у 1350 ф., те од тога времена нисам до сада ништа није дао. Како је тако цело ствар како стоји и колико ју познам разложити. Год. 1868 склопила се конзорција од осам чланова и ја међу њима у то име, да се изсуши горе споменуто пољављено земљиште. За предрадње ја сам положио износак у 1350 ф., те од тога времена нисам до сада ништа није дао. Како је тако цело ствар како стоји и колико ју познам разложити. Год. 1868 склопила се конзорција од осам чланова и ја међу њима у то име, да се изсуши горе споменуто пољављено земљиште. За предрадње ја сам положио износак у 1350 ф., те од тога времена нисам до сада ништа није дао. Како је тако цело ствар како стоји и колико ју познам разложити. Год. 1868 склопила се конзорција од осам чланова и ја међу њима у то име, да се изсуши горе споменуто пољављено земљиште. За предрадње ја сам положио износак у 1350 ф., те од тога времена нисам до сада ништа није дао. Како је тако цело ствар како стоји и колико ју познам разложити. Год. 1868 склопила се конзорција од осам чланова и ја међу њима у то име, да се изсуши горе споменуто пољављено земљиште. За предрадње ја сам положио износак у 1350 ф., те од тога времена нисам до сада ништа није дао. Како је тако цело ствар како стоји и колико ју познам разложити. Год. 1868 склопила се конзорција од осам чланова и ја међу њима у то име, да се изсуши горе споменуто пољављено земљиште. За предрадње ја сам положио износак у 1350 ф., те од тога времена нисам до сада ништа није дао. Како је тако цело ствар како стоји и колико ју познам разложити. Год. 1868 склопила се конзорција од осам чланова и ја међу њима у то име, да се изсуши горе споменуто пољављено земљиште. За предрадње ја сам положио износак у 1350 ф., те од тога времена нисам до сада ништа није дао. Како је тако цело ствар како стоји и колико ју познам разложити. Год. 1868 склопила се конзорција од осам чланова и ја међу њима у то име, да се изсуши горе споменуто пољављено земљиште. За предрадње ја сам положио износак у 1350 ф., те од тога времена нисам до сада ништа није дао. Како је тако цело ствар како стоји и колико ју познам разложити. Год. 1868 склопила се конзорција од осам чланова и ја међу њима у то име, да се изсуши горе споменуто пољављено земљиште. За предрадње ја сам положио износак у 1350 ф., те од тога времена нисам до сада ништа није дао. Како је тако цело ствар како стоји и колико ју познам разложити. Год. 1868 склопила се конзорција од осам чланова и ја међу њима у то име, да се изсуши горе споменуто пољављено земљиште. За предрадње ја сам положио износак у 1350 ф., те од тога времена нисам до сада ништа није дао. Како је тако цело ствар како стоји и колико ју познам разложити. Год. 1868 склопила се конзорција од осам чланова и ја међу њима у то име, да се изсуши горе споменуто пољављено земљиште. За предрадње ја сам положио износак у 1350 ф., те од тога времена нисам до сада ништа није дао. Како је тако цело ствар како стоји и колико ју познам разложити. Год. 1868 склопила се конзорција од осам чланова и ја међу њима у то име, да се изсуши горе споменуто пољављено земљиште. За предрадње ја сам положио износак у 1350 ф., те од тога времена нисам до сада ништа није дао. Како је тако цело ствар како стоји и колико ју познам разложити. Год. 1868 склопила се конзорција од осам чланова и ја међу њима у то име, да се изсуши горе споменуто пољављено земљиште. За предрадње ја сам положио износак у 1350 ф., те од тога времена нисам до сада ништа није дао. Како је тако цело ствар како стоји и колико ју познам разложити. Год. 1868 склопила се конзорција од осам чланова и ја међу њима у то име, да се изсуши горе споменуто пољављено земљиште. За предрадње ја сам положио износак у 1350 ф., те од тога времена нисам до сада ништа није дао. Како је тако цело ствар како стоји и колико ју познам разложити. Год. 1868 склопила се конзорција од осам чланова и ја међу њима у то име, да се изсуши горе споменуто пољављено земљиште. За предрадње ја сам положио износак у 1350 ф., те од тога времена нисам до сада ништа није дао. Како је тако цело ствар како стоји и колико ју познам разложити. Год. 1868 склопила се конзорција од осам чланова и ја међу њима у то име, да се изсуши горе споменуто пољављено земљиште. За предрадње ја сам положио износак у 1350 ф., те од тога времена нисам до сада ништа није дао. Како је тако цело ствар како стоји и колико ју познам разложити. Год. 1868 склопила се конзорција од осам чланова и ја међу њима у то име, да се изсуши горе споменуто пољављено земљиште. За предрадње ја сам положио износак у 1350 ф., те од тога времена нисам до сада ништа није дао. Како је тако цело ствар како стоји и колико ју познам разложити. Год. 1868 склопила се конзорција од осам чланова и ја међу њима у то име, да се изсуши горе споменуто пољављено земљиште. За предрадње ја сам положио износак у 1350 ф., те од тога времена нисам до сада ништа није дао. Како је тако цело ствар како стоји и колико ју познам разложити. Год. 1868 склопила се конзорција од осам чланова и ја међу њима у то име, да се изсуши горе споменуто пољављено земљиште. За предрадње ја сам положио износак у 1350 ф., те од тога времена нисам до сада ништа није дао. Како је тако цело ствар како стоји и колико ју познам разложити. Год. 1868 склопила се конзорција од осам чланова и ја међу њима у то име, да се изсуши горе споменуто пољављено земљиште. За предрадње ја сам положио износак у 1350 ф., те од тога времена нисам до сада ништа није дао. Како је тако цело ствар како стоји и колико ју познам разложити. Год. 1868 склопила се конзорција од осам чланова и ја међу њима у то име, да се изсуши горе споменуто пољављено земљиште. За предрадње ја сам положио износак у 1350 ф., те од тога времена нисам до сада ништа није дао. Како је тако цело ствар како стоји и колико ју познам разложити. Год. 1868 склопила се конзорција од осам чланова и ја међу њима у то име, да се изсуши горе споменуто пољављено земљиште. За предрадње ја сам положио износак у 1350 ф., те од тога времена нисам до сада ништа није дао. Како је тако цело ствар како стоји и колико ју познам разложити. Год. 1868 склопила се конзорција од осам чланова и ја међу њима у то име, да се изсуши горе споменуто пољављено земљиште. За предрадње ја сам положио износак у 1350 ф., те од тога времена нисам до сада ништа није дао. Како је тако цело ствар како стоји и колико ју познам разложити. Год. 1868 склопила се конзорција од осам чланова и ја међу њима у то име, да се изсуши горе споменуто пољављено земљиште. За предрадње ја сам положио износак у 1350 ф., те од тога времена нисам до сада ништа није дао. Како је тако цело ствар како стоји и колико ју познам разложити. Год. 1868 склопила се конзорција од осам чланова и ја међу њима у то име, да се изсуши горе споменуто пољављено земљиште. За предрадње ја сам положио износак у 1350 ф., те од тога времена нисам до сада ништа није дао. Како је тако цело ствар како стоји и колико ју познам разложити. Год. 1868 склопила се конзорција од осам чланова и ја међу њима у то име, да се изсуши горе споменуто пољављено земљиште. За предрадње ја сам положио износак у 1350 ф., те од тога времена нисам до сада ништа није дао. Како је тако цело ствар како стоји и колико ју познам разложити. Год. 1868 склопила се конзорција од осам чланова и ја међу њима у то име, да се изсуши горе споменуто пољављено земљиште. За предрадње ја сам положио износак у 1350 ф., те од тога времена нисам до сада ништа није дао. Како је тако цело ствар како стоји и колико ју познам разложити. Год. 1868 склопила се конзорција од осам чланова и ја међу њима у то име, да се изсуши горе споменуто пољављено земљиште. За предрадње ја сам положио износак у 1350 ф., те од тога времена нисам до сада ништа није дао. Како је тако цело ствар како стоји и колико ју познам разложити. Год. 1868 склопила се конзорција од осам чланова и ја међу њима у то име, да се изсуши горе споменуто пољављено земљиште. За предрадње ја сам положио износак у 1350 ф., те од тога времена нисам до сада ништа није дао. Како је тако цело ствар како стоји и колико ју познам разложити. Год. 1868 склопила се конзорција од осам чланова и ја међу њима у то име, да се изсуши горе споменуто пољављено земљиште. За предрадње ја сам положио износак у 1350 ф., те од тога времена нисам до сада ништа није дао. Како је тако цело ствар како стоји и колико ју познам разложити. Год. 1868 склопила се конзорција од осам чланова и ја међу њима у то име, да се изсуши горе споменуто пољављено земљиште. За предрадње ја сам положио износак у 1350 ф., те од тога времена нисам до сада ништа није дао. Како је тако цело ствар како стоји и колико ју познам разложити. Год. 1868 склопила се конзорција од осам чланова и ја међу њима у то име, да се изсуши горе споменуто пољављено земљиште. За предрадње ја сам положио износак у 1350 ф., те од тога времена нисам до сада ништа није дао. Како је тако цело ствар како стоји и колико ју познам разложити. Год. 1868 склопила се конзорција од осам чланова и ја међу њима у то име, да се изсуши горе споменуто пољављено земљиште. За предрадње ја сам положио износак у 1350 ф., те од тога времена нисам до сада ништа није дао. Како је тако цело ствар како стоји и колико ју познам разложити. Год. 1868 склопила се конзорција од осам чланова и ја међу њима у то име, да се изсуши горе споменуто пољављено земљиште. За предрадње ја сам положио износак у 1350 ф., те од тога времена нисам до сада ништа није дао. Како је тако цело ствар како стоји и колико ју познам разложити. Год. 1868 склопила се конзорција од осам чланова и ја међу њима у то име, да се изсуши горе споменуто пољављено земљиште. За предрадње ја сам положио износак у 1350 ф., те од тога времена нисам до сада ништа није дао. Како је тако цело ствар како стоји и колико ју познам разложити. Год. 1868 склопила се конзорција од осам чланова и ја међу њима у то име, да се изсуши горе споменуто пољављено земљиште. За предрадње ја сам положио износак у 1350 ф., те од тога времена нисам до сада ништа није дао. Како је тако цело ствар како стоји и колико ју познам разложити. Год. 1868 склопила се конзорција од осам чланова и ја међу њима у то име, да се изсуши горе споменуто пољављено земљиште. За предрадње ја сам положио износак у 1350 ф., те од тога времена нисам до сада ништа није дао. Како је тако цело ствар како стоји и колико ју познам разложити. Год. 1868 склопила се конзорција од осам чланова и ја међу њима у то име, да се изсуши горе споменуто пољављено земљиште. За предрадње ја сам положио износак у 1350 ф., те од тога времена нисам до сада ништа није дао. Како је тако цело ствар како стоји и колико ју познам разложити. Год. 1868 склопила се конзорција од осам чланова и ја међу њима у то име, да се изсуши горе споменуто пољављено земљиште. За предрадње ја сам положио износак у 1350 ф., те од тога времена нисам до сада ништа није дао. Како је тако цело ствар како стоји и колико ју познам разложити. Год. 1868 склопила се конзорција од осам чланова и ја међу њима у то име, да се изсуши горе споменуто пољављено земљиште. За предрадње ја сам положио износак у 1350 ф., те од тога времена нисам до сада ништа није дао. Како је тако цело ствар како стоји и колико ју познам разложити. Год. 1868 склопила се конзорција од осам чланова и ја међу њима у то име, да се изсуши горе споменуто пољављено земљиште. За предрадње ја сам положио износак у 1350 ф., те од тога времена нисам до сада ништа није дао. Како је тако цело ствар како стоји и колико ју познам разложити. Год. 1868 склопила се конзорција од осам чланова и ја међу њима у то име, да се изсуши горе споменуто пољављено земљиште. За предрадње ја сам положио износак у 1350 ф., те од тога времена нисам до сада ништа није дао. Како је тако цело ствар

одбори оваке изводе поглаварству политичне
обштине доставе, па ако поглаварство не би
казнило немарне родитеље, мене о томе непо-
редно извести. —

Дужне би биле даље ове вероисповедне
школске власти старати се о томе, да се школе
са нужним учевним средствима снабду, да се
за сиромашну децу књиге, а по потреби
и одећа набави, једном речи, дужне би биле
старати се о томе, да школа свима законитим
захтевима одговара, и зато држим, да би врло
пробитачно било, да се за школско одборе
популарно упутство изда, а ради олакшице
у овоме послу, имам част час. конз. оличног
садржаја књижицу прикључити. —

После напред наведених, част ми је час.
конз. све оскудице и недостатке, које сам у
школама опазио, тога ради до знања доставити,
да би исто одклонити изводела.

У свима школама, па и у самој Бођанској,
где је иначе учитељ прилежан, надзор од
стране г. игумена манастирског савестан и
гочан, а воља ове иначе сиромашне обштине
похвале достојна, — оскудевају учевна сред-
ства; наиме пак: глобус, земљописне карте, и
природописне слике, а школских књига једва
трећи део школске деце има. —

Од предмета, што их закон прописује, не
предају се: основи из јестастовине, и из при-
родописа: отачаствени земљопис, и повестница;
практично упутство из пољоделства и вртарства,
и познавање права и дужности грађанско.

У гимнастици не вежбају се деца нигде, а
и баште су свуда занемаране.

Школске зграде не одговарају нигде своје
определено, кад се обазремо на велики број
за школу способне деце. Зато би ваљало у
Обровцу једну, у Товаришеву бар две а у
Старој-Паланци још четири школске собе, и
нуждне учитељске станове подићи.

Што се ове последње имућне обштине тиче
принуђен сам ради знања, и даљег равнања
приметити, да сва обштина тако рећи и нема
школске зграде, него јој је политична обштина
у обштинској кући уступила две собе за обу-
чавање деце, а то је, — пошто школске собе
није одвојено од обштинске куће и од там-
нице, — по деције морално васпитање од врло
штетних последица.

Оваку равнодушност у погледу на нена-
родну наставу нисам нигде опазио, и кад срав-
ним сиромашну обштину Бођанску, која 300
душа броји, и 500 фр. пореза плаћа, са Ста-
ром-Паланком имућном варошицом, која 3368
душа Срба броји, и 22.800 фр. пореза плаћа,
морам признати, да је обштина Бођанска за
народну наставу много учинила, а с друге
стране морам изјавити, да паланачка обштина
за душевно изражавање своје деце баш ни-
шта учинила није.

Овака немарност неби се могла извинити,
па баш да је ова обштина и сиромашнија, ал
кад се узме на ум, да је Паланка по своме
згодном положају, једна између најимућнијих
варошица у Бачкој, даље да паланачка веро-
исповедна обштина има 350 јутара орање зе-
мље, и једну кућу, коју под најам даје, и нај-
после, кад се узме на ум, да старо-паланачка
вероисповедна обштина имаде арчи на укра-
шење црквене куле, онда оваку равнодушност
у погледу на народну наставу ваља, и треба
осудити.

У погледу учитељског особља ове вероис-
поведне обштине такође немогу ништа радосно
час. конз. јавити, јер дочим М. Г. товаришки,
и М. С. бођански прилежни и способни млади
учитељи својак похвалу заслужују, дотле В.
В. обровачки, П. С. и Л. Ј. старо-паланачки
учитељи због старости своје, нису у стању
позиву своме, где се младићка окретност и из-
држање изискује, — покрај своје најбоље воље,
подпуно да одговарају, зато би ради будуће
среће подмладка ових обштине ове старе груд-
бенике и народне радине ваљало у мировину
ставити.

Овом приликом држим, да ћу само своју
дужност испунити, ако час. конз. умолим, да
обштинску пажњу обрати на Јована Канурића
дочимког учитеља у Товаришеву, који је, као
што сам се приватним путем известио, немар-
љив, а тако развратно живи, да се родитељи
устрашавају своју женску децу у школу
шљати. — Да ово известије није без сваког
основа, уверио сам се и сам оном приликом,
кад сам исту школу походио, јер од 156 за
школу способних девојчица, фактично само њих
16 у школу иду. Уверио сам даље и о томе,
да исти учитељ невољно записника о деци школ-
ској, ни о њеном изостајању; не пази на ред,
и на чистоту, и у колико је споменути учи-
тељ немарљив, види се отуда, што на столу
његовом нисам ни мастила нашао, кад сам хтео
моје приметбе да забележим.

По горенаведеном вероисповедне обштине
очита би корист била, да споменути старе у-
читеље у мировину ставе, а овај последњи,
ако се известије обштини да се од званија
уклони. — Ово би се све најзгодније могло
произвести приликом помножавања учитељског
особља, које би ваљало с обзиром на 34. §.

наставног закона, и с обзиром на број деце за
школу способне по овоме оразмеру помножити:

1. Обровац има 161. за школу способно
деце, још једног; 2. Товаришево има 396. за
школу способне деце, још три; 3. Стара Па-
ланка има 600 за школу способне деце, још
четир учитеља ваљало би поставити, и према
томе и толико школских просторија подићи и
савијати.

Пошто сам најпосле покушао, да повторне
школе, као што то 52. §. наставног закона
одређује, нигде не постоје, молим час. конз.
да изводи наредбу учинити, како би деца
од 13—15 година повторне школе посещавала,
и седмично зими 5, а лети 2 часа настављала
и обучавања се.

У Новом Саду 14. новембра 1869.

Милош Димитријевић с. р.
краљ. саветник и глав. надзор. школа

ДОПИСИ.

У Руми 5. јануара. Узајимност свесло,
вонска ције сад већ само саваријост и ерза-
већ је то сила, која импонује свету, а Мађа-
рима и Немцима као страшило пред духовним
им очима лебди. Много су та два народа криви
словенском живљу, па зато их нечиста савест
плаши од најмањег шупња; макар то били
складни звуци словенске песме у славу рода
човечијег, њима се чини као глас освете. Узај-
мност словенска огледа се у толико прилика.
Кад је бекуну бокељски устанак, пратила је сло-
венска журналистика ондашње догађаје са об-
јективношћу, која у опште сваком журналу
простоји, ал и са симпатијом, која доликује
сродном срцу словенском. Решавало се питање
словенско мирним путем, што би у интересу
човечанства било желити, ил на бојном пољу
са потрзањем сабље из корица, узајимност сло-
венска, која ће сваки дан јача бивати, гаран-
ција је свесловенске будућности.

Један мали пример словенске солидарности
имам и ми овде у иначе скривитој Руми. Је-
сенас установило се овде омладинско певачко
друштво: ако ми дође до руку устав дру-
штвени, можда ћу се вратити други пут на
дух и правац то задруге. За сада вам само
јављам, да се ревносна омладина учи певачу
више од месец дана под управом Вацлава Ча-
буна, брата Чеха из Прага, кога су румљани
за коруптивност изабрали, и који се у наше
кодо потрудио. Јуче је давао исти брат кон-
церт, где је изводио вештачко комаде на гла-
совиру и виолинчели. Док брат Чабун упозна
нарав српску и навике наше моћи ћемо се
лепо слагати.

Још једну тужну вест па да завршим.
Прошле јесени изгубила је омладина овдашња
свог врлог друга Јована Чаркадијућа из
своје средине. Смрт нам га прерано отрже и
недаде му, да доживи своју најпопнију жељу,
да дела на препорођењу српског рода, кога
је из свог срца љубио. Нека му је лака зем-
ља и лепо име међ пријатељима!

Догађаји у Воки Которској.

Од поглавних преговора, које је генерал Родич
после свога доласка у Воку са усташима имао,
ћине овај од 22. децембра код Кнезевца, који јасно
показује, као што смо ми већ одиру у једном броју
нашег листа казали, да главни усташки безусловни
оружје положили и издати неће. О истом прего-
вору са Кривошијама пише један дописник у
„Пешт. Лојду“ ово: У Риењу узвяхаше господи на
своје коње. У пратњи генерала Родича био је кап.
Темел, окружни капетан Рендић, гроф Бонда, кап.
Бурковић, лички нади. Вучковић, градоначелник
ришавски и три официра. Барон Флуз због хрватог
времена замишљао је само до Гребена. Киша је као
из кабла левала, камен је био углаван. На хиљаду
корачај од Кнезевца на висовима угледаше се
40—50 призора. И затим една из исте гомиле
виђоше њи 15 људи долазећима на сусрет. То су
биле вође, које се нехтедешо приближити, кад опа-
зише да у пратњи Родичевој има жандара. На савет
Бурковића одусти Родич жандаре и приступи са
својом пратњом усташима, који су у подпуној
сигурности били — оружани с ножем и ханџером
пored два пиштоља за појасем, који су богато са
сребром и златом исквићени били, а под струком
(горња хаљина), да веби што киша нашкодила,
држаху своје пушке (међу којима је неколицина
по најновијој системи била). Наједанпут се између
њих указа старина Радојевић, вођа Кривошија, 60-
год. старина, висока и снажна става и узраста,
који ужива опште поштовање код усташа; он се
приближи 5. Родичу, и скинувши капу с штицањем
маши му се руци; затим и остали приђу и то исто
учине. Недалеко за њима стојали су још 30 при-
жорца, који су тај привор гледали. — Затим поче
Родич чисто и течно српски говорити: да је он
овамо са својом пратњом, као што виде, ненаоружан
дошао, само официри задржали су своје сабље, које
они ни у каквој прилици неостављају, он се ослања
на њихово поштовање. У тај мах поспидажу сви своје
капе, ма да је киша пљутала, и сви се заклеше,
да ни помислима нису на какву превару. Родич ми
нато рече да се покрију и позва их све да се због
непрекидне кише склопе у једну облику, усамљено
и сиромашну приморску колебицу, која је од про-
стог камена направљена била. На сред исте подигнуто
беше огњиште, на коме је натра горела; покривач
је од чести изгорео и на појединим местима падала
је киша у унутрашњу просторију, која је с димом
напуњена била. Иначе је колебица била сасвим
празна. Ђ. Родич са својом пратњом стана с једне

стране ватре, а вође усташке с друге стране. Сад
одичне Родич к срцу говорити, и између осталог
рече, да је дошао у име цара, да оне људе који су
странпутицом пошли направи пут, да се
законима подвргну и у знају покоривања оружје
да издаду. На то виину Буро Зец из Побора: „Шта
ми оружје да положимо? Никад ни доведас! Догод
и један јунак у Побору живи, неће он оружје
положити.“ То исто прихвати и остали њи 6—8
вођа усташки.

Али на то Радојевић заповеда да се ћути. Његов
улиц над свима осталима показа се врло значајан.
До њега је на пушку наслоњен стојао снажниог
узраста млади Самарчић, који је једва 25 година
бројо, благородна и елегантна изгледа, вичан књижи
и перу, који је састављао писма на генерала Ауер-
сперга у име Кривошија.

Радојевић одиче благим и тихим тоном говорити
и отворено рече, да су они истина „странпутицом
пошли“, али да су на то принуђени били. Он на-
броја сва зла и недела која су званичници владини
починили. Њима се нови обранбени закон хрвао
разјаснио; јер су они држали, да ће приморани
бити, војничку службу и осим њихова завичаја и
отачбине, као и други војници одправљати. Ту му
упадне Буро Зец у реч: беким угвори јачили су
Бокељима, да неће нигде осим своји брда војничке
и ратне дужности вршити. Али га Радојевић умири
и продужи свој говор даље: да су они хтели и са-
мом цару ићи и њему се на своје јаде потужити,
али окружни капетан Франц, који је окрутно и не-
пријатељски поступао са словенским становништвом
пресекао им је пут и није их хтео пустити. —
Кадгод су цара споменули, увек су особито пошто-
вање указивали. Колико је год пута један или други
њего споменуо, свагда су сви уједанпут кане по-
скидали и поклањали се.

Затим је Родич у подужем озбиљном говору о-
провргавао њихова тврђења, престајено им дела која
су починили и изјасни се, како монарх сећају-
ћи се непрестано тога, да треба сви његови народи
једнако да уживају правду и правичу, вољен је
свима у тешкоћама положи, који то лојалнији пу-
тем потражују. Рече им даље, да су добила сада
новог окружног капетана и показа им присутног
Рендића, кога више усташа из времена кад је зна-
ничник у Будви био познају. При свршетку свога
говора позове их Родич да оружје положу, као
знак њиховог кајања и њихове правде воље да се
законима подвргавају. — Видило се јасно, да се
усташки немоћне одма одважати. Она се сне-
баваше, али су ипак продриле и одважне речи
федмаршал лајтнанта велики утисак на њи учи-
ниле. Још се узгезаху и гледаше како ће се
из тог тешкоћа ослободити. Говорише да им је њи-
хово оружје од велике потребе, да се могу од
много разбојника бранити, који у њихове пределе
са своју страна долазе. Изразише своју бојазан,
да ће им вође кажњене бити. Јадаше се на то што
су им сва добра опустошена и уништена, да су већ
од неколико месеци од своји породица растављени,
да су сад сасвим осиромашили и тиме подобна.

Родич пак позове их опет да пре свега оружје
положу и за милост моле. Он им обећава, да ако
се вољно и с кајањем законима подвргну, да ће им
опроштај и милост, тако исто и повратак оружја
у монарха измолати. Радојевић, који је најразбори-
таји између присутни усташки вођа, изјави на то
свечано, да ће све вође код своји приврженика по-
кушати да оружје положу. Он, Радојевић, може до-
бар стојати, да ће се људи дати наговорити. И тек
се при овом показа мало мекшим изаче упорни (? У.)
Буро Зец. Он обећа, да ће одма са својим Побо-
ранима Кривошије оставити и у своје се отачаство
повратити и све његове људе који су још под ору-
жјем позвати, да оружје код тврђава Козмања,
као што су и Браћани учинили, положи.

Вође пак Кривошијања замолише да им се још
да времена, да би могли своје људе, који су већим
делом по брдима расејани, о стању ствари обаве-
стити и податају оружја наговорити. Ако то у
стању буду учинити, то моле још за један састанак.

И с тиме се сврши преговор, који је ише од
једног часа трајао. Непрестана бурна киша одпрати
генерала Родича са његовом свитом у Риењ.

— Као што исти дописник доцније „П. Лојду“
јавља, барон Родич поднео је министарству пред-
лог, у коме као целосходно препоручује, да се по-
сле умирења Боке напусти уважање ново-
г обранбеног закона, и да се у тли
крајинама пређашња система земаљ-
ског војништва задржи.

То би зацело једино и најпробитачније средство
било, да се влада после толики губитака морални
и материјални из клопке извуче, у коју је нерасудни
поступци неколицине претерани таласаване и њени
званичници увукле. Али уколико су нам мили
таки гласови из оних крајева, у толико нас већма
дара и непријатне утиске чини, кад читамо да се
између аустријске војске и турске, која се сада на
Суторини налази, највеће пријатељство и симпатије
опажају. Тако из Котора јавља један дописник у
„П. Лојду“ да узајамне посете између аустријски
официра из Херцег Нова и турски официра из Ма-
гаге бивају сваки дан. Обрштар Фишер, (за кога
пре јавише равни дописници да нема никаква ува-
жења и код мирног становништва бокешиког) који је
настањен са два батаљона пешака од регименте Ершт
у Херцег Нову, уредио је са својим официрима 28.
децембра банкет, на који је позвао 24 турска офи-
цира из Магаге. И генерал Родич заједно са Флу-
ком стигао је на пароброду „Хосеру“ исти дан у
Херцег Нови.

Нови Сад 10. јан. Из Ђурђева смо до-
били правдање г. капетана Флора, и то такође
и од стране „црквени“ и обштински одборника,
ови последњи понављаше са крстовима поди-
сани. Ови последњи веде, да се „без наговора,
или страног уплива“ свечано ограђују противу
оно „клевете“ у допису у 151. бр. „Заставе“
од п. г. и да капетану Флору имају благода-
рити, да се обштина опростила не само своји
дугова него што се поред тога његовим зау-
зимањем око цркве и школе, села и друмова,
сигурности и поредка, на цркви тороњ напро-
вао, кров бакром покрио, звоно велико поди-
гао, црква измалала, крст на пијаци оправдио,
и т. д. По баш то и јесте оно, што је то са

„његовим заузимањем“ било. Не треба ту да
се други ко „заузима“ осим обштине саме;
сваки је други уплив, а нарочито од стране
власти подозреван, и по самосталност обштине
опасан. Вели се у правдању, да је „капетан“
као политички „комесар“ утицао у обштинске
црквене ствари — али ако ће комесар и бити
у свакој окупштини, што не мора по закону
бити, ипак се има ограничити на просту па-
жњу мира и реда, у одбору му пак места
није. Може се мислити, шта је то, кад се власт
пача у одборске ствари, ма се радило и са
знањем и одобрењем одбора. За реквизицију
вели се да је наручено са намером доцније
изплате, и да је понуђавана наплата — можда
је било ту неспоразумења; поступак пак при из-
бору неможе се одобрити, ма да је само по-
ловина по закону требала бирања бити. „Од-
борници“ пак боље да пазе на обшту жељу
и глас своје браће, него на утицај власти и
онде, где јој се није утицати.

— Из С. Томаша пишу нам, да се тамо
на нову годину преставио намесник и парох
Сентомашки Аврам Ђорђевић, 78. год. стар,
који је 52. год. цркви и обштини служио. Го-
стољубље била му је значајна црта живота.
Опојао га је прота Новосадски г. Захарић са
5. свештеника.

— Као што приватно чујемо, влада је по-
тврдила (? У.) избор Анђелића за епископа.

НОВИЈЕ.

— По званичним извештајима изгубила је ау-
стријска војска у устанку бокешком, мртвих
12 официра, 72 момка; рањених 14 официра
и 224 момка. Лако рањених 1 официр и 48
момака. (Према самим званичним извештајима
за време трајања бојева било је можда и трипут
толико, а колико би тек било да се истинито
извешће даје? Но ове маневре немењају тај
факт да је у тој борби Аустрија страшно гу-
битке претрпела у сваком погледу. У.)

— У седници законод. тела од 5. јануара
поднео је Естанслен предлог за одлуку, у
коме се захтева од владе да одустане од по-
траживања да се Рошфор изда суду. Оливје
изјављује да ће министарство то сматрати као
да им се неда пуномоћство за судску истрагу
против Рошфора, те по томе неможе започето
дело извршити; Рошфор воли, да извесни атен-
тати допуштају човеку све казати. Маса ће
држати да се хтело пошто по то уклонити
немои посланик. Он се неће бранити и неће
сметати влади да што више будалиштина не
чини, јер погрешке које царство чини до-
бродошле су републици. Покар побја потра-
живање владино и жали што се то земљиште
изабрало за кабинетско питање. Оливје захтева
да се судска истрага одобри; он хоће апсо-
лутну слободу штампе, али позивање на ору-
жје не сматра за слободну штампу. Он хоће
развиће свју слобода али неће револуцију.
Пошто су говорили још Ж. Симон и Пире
одобри комора са 226 против 34 гласа, да
се Рошфор изда.

— „Н. сл. Пр.“ телеграфишу из Мадрита,
да је за председника у Кортесима изабран
Зорила са 109 гласова; Риос Ровас добио је
61, а Фигујерас 39 гласова.

— „Ванд.“ донео је један бројав из Букуре-
шта, по коме тамошња бугарска емиграција с
уверењем говори, да ће још овог пролећа на-
ново букнути боље уређен устанак у Бугар-
ској. Исти ће се одпочети на Ђурђев-дан, којим
ће познати усташки вођа Хаџи-Димитрија
управљати.

ПРИПОСЛАНО.

Обрана.

У бр. 151. „Заставе“ од 21. дек. 1869. спомиње
се Хурбанова пресуда, вели се, да је требало, да
се ова пред поротним судом у Трнави, а не у Пе-
шти обављала, као и то, да је Хурбан искао да у
Пожуну а не у Пешти своју казну претрпи, али
да је министар правосуђа у првом и другом обзиру
другачије с њиме учинио; к чему „Застава“ при-
даје: „Чудимо се, да г. Паулини-Тот није интер-
венирао министра правосуђа због вишепоменутог
поступања; дакле за то смо га Срби и Словаци у
Кулнину изабрали? Али што он није учинио, учи-
ниће други.“

Мени се чини да је и писатељ оног чланка и
сама „Застава“ збо о овој ствари обавештени: јер
за прво, влада има право слободног бирања за по-
ротни суд, што и сам правни заступник Хурбанов
признаје; за друго и сам бранитељ његов Мудрон
је желео, да његов клиент у Пешти суђен буде,
пошто се код пешташких поротника већем слобо-
доумљу надао, нежели код трнавских, и у његовој
обрани овако се изразио: „благодарити сам јав-
ном тужитељу обавезан за то, да је по свој и праву
бирао а за обављење и решење ове пресуде изаб-
рао поротни суд овог главног града отачбине наше“.

Што се тиче другог питања, да је Хурбан своју
казну не у Вацу, него у Пожуну претрпети желео,
и да му је и ово министар одбио, одговарамо:

Да кад је бранитељ Хурбанов желео, да његов
клиент пред пешташким поротним суд дође, што је
и јавно изрекао, со тим је ћутећи одобрио и место
затвора његовог. И поред тога познато је, да је
следством наредбе министарства баш Вац опреде-
љен за казненике због преступка штампе читаве
земље наше. Зар би било на месту министра ин-
тервенирати за то, што код Хурбана изникну није
учинити могло, или није хтео? То се је само пу-
тем милости молати могло, и да је нерадо за ми-
лост просио, увериће се сваки, да кад су мене

1863. год. због преступка штампане на 4 месеца затвора осуђили, нисам ни апелирати хтео, а нисам ни моли. И најпосле треба знати, да је Хурбан — на којој затвореник бити може — задовољан, као што он сам у једном писму на мене вели: „Ја овде живим, нико је само затворенику могуће, добро и задовољно.“

У овом обиму дакле, пошто нисам ни најмање моју дужност непремено, него од некога некегвог унутрашњег примата, остављајући у овој сгари расуђење оном, који знају, што сам ја у другом пољу, за ублажење горке судбине нашег народног мученика учинио.“

Вилиам Паулини-Тот.
*) („Застава“ је донела онај као неки прекор усљед онога, што је у тој ствари у „Цукунету“ из словачки крајева штампано било, и где је министру правосудја у оба погледа, како што се места суда, тако и места затвора тиче, прекор чинио. Ако је, или као што ћемо веровати — кад је тако, као што г. Паулини Тот није, немамо му шта пребацивати — али онда неби ни у друге новине ваљало неосноване твуде достављати, и тим јавну свест без разлога убуђивати. У.)

Конзисториум Архиепископа Карловачке испуњава своју жалостну дужност, јављајући српском православној клири и народу, да се дана 7. овога месеца у један сат после подне престајива блажени Патријарх и Митрополит српски и Архиепископ Карловачки, Његовог к. кр. апост. Величества прави тајни Советник, Леополдовога реда великог крста кавалер, господин

САМУИЛ МАШИРЕВИЋ.
Тело блаженога Покојника изложиће се кров 6 дана јавном благовољу народа, и предаће се после св. литургије и обредног опела матери земљи у овдашњој катедралној цркви дана 15. овога месеца пре подне. У Карловцима, 9. јануара 1870.

Србско народно позориште.
У недељу 11. јануара: „**Сачурица и шубара**“. Изворна шалва игра с песмама у 4 радње из живота покојног иришке слепаке академије, од Илије Округића Сремца.
У среду 14. јануара као на дан св. Саво свечана представа и то нов комад нарочито за ову прилику написан: „**Крет и друна**“, или: „**Крунисања Стевана Непанића краља српског**“. Слика из прошлости српске с песмама, од дра Јована Суботића, музика од А. Максимовића.
У четвртак 15. јануара: „**Гвоздена образина**“. Хисторијска драма у 5 радња, с немачког превео А. В. Поповић.
У суботу 17. јануара први пут: „**Несуђеница**“, или: „**шта говори свет**“. Позоришна игра у 5 радње, од Серета, превео Ф. Оберкнежевић.

КЊИЖЕВНЕ ВЕСТИ.
ПРЕТПЛАТНИЦИ НА ЛИСТ „Младу Србадију“
VI.

(Скупила Драгиња Смедеревчева у В. Бечкерку.) На читаву годину: Марија Купусеренића, Анастасија Дука Петровића, Александар Адамовић. — На по год. Јованка Крстића, Јулка Касалиновића, Јелена Јанковића, Мита Момирови, Драгиња Смедеревчева.
(Скупили Пера Давидовић свешеник и Ђорђе Грујић учитељ у Сиргу.) На по године: Гита Недић, Орестија Болеслин, Порвирија Пакашки, Лаза Стојков, Лука Велеслин, Алекса Миланов, Гапа Милетић, Арса Милетић, Јова Пејина, Гавра Станимир, Лаза Ђорђевић, Никола Марков, Панта Мендебача, Ђира Недићков, Прока Пајтић, Лука Ничевић, Ђорђе Грујић, Пера Давидовић, Алекса Велеслин, Младен Велеслин.
(Скупко Л. Петровић у Карловцу.) На читаву годину: В. Барако, Симо Симић, Стево Егип, Нико Славнић, Тошо Гавела, Стево Борчић, Јивко Шкандаки, Никола Беговић, Силвечевић и Дринић, Ђемија Тулића, Српска школа, Лука Петровић.
(Скупко Павло Поповић у Мокрину.) На по године: Мокринска општина, Мита Поштић, Петар Никитовић, Ника Дијановић (са 3 фор.), Александар Кирић, Павло Поповић, Исак Попов, Мита Бугарчић, Рада Степанов — из Мокрина, Велимир Стевановић и Јоца Ракић из В. Книжине.
(Скупили Александар Кузмановић и Мита Нешковић, учитељи у Земуну.) На читаву годину: Панта Варјактаровић, Коста Стојковић, Стеван В. Вукомановић, Јован Милаковић, Илија Лакетић, Гавра Николић, Коста Н. Петровић, Јован Јовановић. — На по године: Игњат В. Васиљевић, Милица Стојановића, Ђорђе Ст. Петровић, Ђорђе Илић, Димитрије Чалманак, Јован Петровић, А. Д. Јовановић, Коста Аврамовић, Стојан Н. Поповић, Јован Старчевић, Јован Смедеревач, Ђорђе Д. Јовановић, Стеван Марковић, Јован Д. Петровић, Коста Антонијевић, Димитрије Ј. Младен, Јивко Ј. Лончаревић, Др. Јакоб Миланковић, Др. Милош Радојчић, Лазар Урошевић, Стеван Јоксимовић, Франка Штрјаркер, Милош П. Стојковић — из Земун, Светозар А. Јовановић у Обреновцу (Србија). — На четврт године: Наста Дамјановића, Теодора Хаџића, Тодор Златић, Димитрије Р. Антонијевић, Василије Лазаревић, Алекса Алексијевић, Јован Д. Јовановић, Јован Чутовковић, Јован П. Јовановић, Милена Кузмановића, Мита Нешковић, Никола Брашован, Арон Аршиновић, Димитрије Микишић, Наум

Николић, Мита Тодоровић — из Земун, Максим Месаровић из Сурчина, Богдан Кузмановић парох у Срп. Книжју.
(Скупко Марко Радосављевић, свешеник у Перлезу.) Коста Константиновић, Марко Радосављевић, Стева Радојчић, Ђорђе Илић, Петар Иљковић — сви на по године.
(Послео Бранко Рајић из Вршца.) Ђорђе Томић на читаву, Ђока Лазаревић на по године.
(Скупко Васа Урсин у Баји.) На по године: Др. Павле Ивановић, исти са двојицу српских учитеља у Баји, Сима П. Остојић, Ђорђе Хаџић, Лаза Атанацковић, Мита Поповић, Васа Урсин, Ђачко Друштво „Пупољак“.
(Скупко М. Бузак из Београда.) Шандор Ђуповић на по, Мила Крајковић на четврт год. Обојица су из Бучија.

(Преко редакције „Заставе.“) Из Нађфале (Секешуга.) На по године: Тима Чекић, Тоша Ђирић, Димитрије Анчић, Дијонисије Пандуровић. На четврт год. Владимир Милошевић.
(Пријавише се сами уредништву.) На читаву годину: Михајило Бастија у Бечу, Сава Грујић у Крагујевцу, Константин Хаџи у Темнишвару, Јован Јакшић свеш. у Српској Цркви. — На по године: Стеван Кирић свешеник у Фулавару, Паја Јанковић свешеник у Ст. Бановцима, Пера Дојин гимназијалац у Н. Саду, Петар Ковачевић свешеник у Шањинцима, Светозар Марковић у Цуриху, Михајило Исаковић у Петрограду, С. Н. Путић у Чанади, Марко Стефановић у Перлезу, Јелена Вукадиновић свеш. у Врбасу, Владислав Влашкић ђак у Врбасу, исти један примерак за Босну. — На четврт године: Ана Нешковић рођ. Белановића у Каменици, Мита Станисављевић, Миша Кузмановић и Јован Накићеновић, богослови у Карловцима, Иван Пачу, гимназијалац у Н. Саду, Петар Букељица у Т. Северину, Српска читаоница у В. Книжју.

Свега досад 617 претплатника.
У Новоме Саду 30. дец. 1869.
А. Хаџић, с. р.,
председник год. одб. омлад.

М. Димитријевић, с. р.,
тајник год. одб. омладинског.

СРПСКИ ОМЛАДИНСКИ КАЛЕНДАР

за годину 1870. изишао је из штампе и може се добити по 50. новч. а. вр.
У овом су календару ова састанци: Део I. Календар за год. 1870. — Болешке за трговину и промет (поште, вањари и т. д.) — Турско-арапски календар за годину 1286. — Део II. 1. Ајдучи, од Владимира Јовановића. — 2. Шта је то књижевност? од Стојана Новаковића. — 3. Ослобођење (еманципација) жена. (По Кулерију.) С француског превела Јелена В. Јовановићева. — 4. Мале приповетке за нашу велику децу, од Ђорђа Звечића. I. На бадњи дан. — 5. Земља и небо. По руском написао Вл. Николић. — 6. Банка, од Владимира Јовановића. — 7. Банке народне. — 8. Српски народни сабор године 1869, од дра Стевана Павловића. — 9. Ђока Которска. — 10. Српски народ у години 1868-ој.
Садржина би изашла много обилатија, да се није морало журити, да календар само на време изађе.
Наручбине за календар већ су се почеле извршивати и то по оном реду како су стизале.
У Новоме Саду 31. децембра 1869.

А. Хаџић, с. р.,
преде. год. одбора омладинског.
Миша Димитријевић, с. р.,
тајник год. одбора омлад.

Трговина и обртност.

Н. Ч. и Ш. Сисак 4 јануара. Нада наша да ћемо што старије живљу радњу с раном имати и у последње време осуђети се, јер и са страни пијаца добијемо вести да су цене слабе. Шеница се куповала само за млинове и то у малој количини. Кукуруз би се боље продавао, да су га продавајци по спуштеној цени купцима ради спекулације хтели дати. Зоб се продавао у нешто са бољом ценом. Продато је 5000 вагона шенице бечејске — фун. 3 ф. 15-20 нов., бачке: — фун. 4 ф. 83-75 н., 84-86 фун. 4 ф. 70-75 н. 6000 ваг. кукуруза добра ермска, банатска и босанска: 86 фун. 2 ф. 50-55 н., нови банатски: 86 фун. 2 ф. 33 н. 6000 ваг. зоби банатске по 3 ф. 48-60 нов. босанске 3 ф. 22-25 нов. цента.
Вода стоји; време сасвим ладно.
Пешта 4 јануара. Јасак и др. Од нашег бившег мазештеја од 28 децембра неможемо никакву живљу радњу на нашој житној пијаци обележити, почем су цене ране и на вањским пијацама опет спале, и наше се воденице још непрестано од купована у државују — усљед чега је на нашој пијаци шеница при обрту једва од 60000 цолски цента са 10 нов. јетиније од прошле недеље продана, и премда се тек у умереној количини на пијаци налазила, јер од довоза нема ни разговора, морали су се продавајци своји воденица подврћи — почем се последњи надају, да при бољим околностима зимњег времена неће и довози са стране изостати, због чега очекују да ће цене ране још већма спасти. Последњи дана раж се боље тражила и у 10 нов. више је плаћена била; тако се исто и јечам за рану у мањим количинама по непромењеној цени продавао. Зоб је у 10 нов. скочила и продавао за потребе у мањим количинама, али и то само од боље и прве квалитете, јер се лошија сасвим слабо тражила.

Кукуруз стари задржао је своју стару цену, и продато га је нешто за кућне потребе; за нови банатски углавном су уговори за изналаживање у месецима јануар и март, мај и јуни; први термин по 2 ф. 47 и по нов. други 2 ф. 62-65 нов. Преја се тражила, али није је било на пијаци.
За продају осталих производа неможемо тако нешто ништа боље јавити. — Што се свињске масти тиче, ту са стране нема никаквих наручбана, а овдашњи спекуланти уздржавају се од сваког куповиња, и

усљед тога продана је у 50 н. јетиније. Славина се тражила, али је једва стару цену задржала. За шљиве није нико ни запито, тако исто ораси и мед тек су се у врло малим количинама продавали. При свршетку ове су цене рани и осталим производима биле:

Шеница потијска: 87 и по до 89 фун. 5 ф. 32 и по н., 86-89 фун. 5 ф. 10 н. на 3 месеца; шеница банат. 87-89 фун. 5 ф. 25 н. 86-89 фун. 5 ф. 5 н., 85-89 фун. 4 ф. 80 н., на 3 месеца; средња: 86-89 фун. 4 ф. 85-90 н., 85-89 фун. 4 ф. 65 о. 84-89 фун. 4 ф. 80 н. на 3 месеца; на-полица без икакве продаје од цолске цента 3 ф. 20 н. Рај: 78-80 фун. 2 ф. 80-90 нов. Јечам за рану 72 фун. по 2 ф. 15-25 нов. Зоб најбоља 50 фун. 2 ф. ложија 1 ф. 75-85 нов. Кукуруз стари банатски 2 ф. 55 нов. цол. цента, нови за јануар и март по 2 ф. 47 и по н. проје није било на пијаци; свињска маст местна 37 и по ф. без бурета, са стране с буретом 37 ф. славина несусушена 29 фор. банат. 27 ф. Шљиве босан. 10-12 ф. мед 21-24 ф. Пасуљ се није тражио, цена 3 ф. 75 н. пасуљца 4 ф. 50 н. кудељно семе 60 фун. по 3 ф. 50 н. и 3 ф. 60 нов. стреш ложија 25 фор.

Пешта 6 јануара. На нашој житној пијаци владала је данас слаба живост, почем су се довози свију врста ране задржали, а томе су узрок наши трајави путеви. Цео обрт износи 12000 мера, јучерашње цене остале су. Забележено је било: шеница потијска: 86 фун. 5 ф. 12 и по н., 85 1/4 фун. 4 ф. 95 нов. 86 и по фун. 5 ф. 20 н. све на три месеца; нештанска 87 1/4 фун. 5 ф. 32 и по н. на три месеца; 84 фун. кварна по 4 ф. 50 н. на каси, 89 фун. 5 ф. 30 н., 87 1/4 фун. 5 ф. 35 н., 84 фун. 4 ф. 63 н. хевшира, 87 и по фун. 5 ф. 25 н., стољно-београдска 86 и по фун. 5 ф. 20 н. на будимском банхофу и све на три месеца и цолске цента. Кукуруз по 2 ф. 32 нов. цол. цента. Са осталом раном била је врло слаба продаја, без да им је цена промењена.

Пештанска берза и житара од 6. јан.

Цене ране.	Обрт.	Тежина.	Цена од ц. цент
Жито бан. ново	јачи	83	4.25-4.40
" " "	"	84	4.50-4.60
" " "	"	85	4.70-4.80
" " "	"	86	4.90-5.00
" " "	"	87	5.10-5.20
" " "	"	88	5.25-5.35
" потис.	"	83	4.35-4.50
" " "	"	84	4.60-4.70
" " "	"	85	4.75-4.85
" " "	"	86	4.95-5.05
" " "	"	87	5.15-5.25
" " "	"	88	5.30-5.35
" бачко	"	83	4.25-4.40
" " "	"	84	4.50-4.60
" " "	"	85	4.70-4.80
" " "	"	86	4.90-5.00
Рж нови	слаб	78-79	2.85-2.95
Јечам	"	68-70	2.40-2.70
Зоб	"	44-48	1.95-2.05
Кукуруз бан. ст.	мири	"	2.35-2.40
Пасуљ	"	85	"
Проја	јак	80	2.80-2.90

Курс ефекта.	нов.	роба.
Уг. жељез. зајам а 120 ф.	105.50	106.00
Англо-унг. банка	97.50	98.50
Уг. опште кредит. банка	80.00	80.50
Франко-уг. банка	47.00	47.50
Уг. хипот. банка	"	"
Уг. земљиштна кредитна банка	90.50	91.00

Телеграм бечке берзе од 9. јануара.	беч.
5 проц. метал.	60.00
5 " " мај.	"
5 " " нов.	"
5 " нар. зај.	70.00
1860 држ. зај.	98.25
Анд. нар. банке	733.00
Бредит. анције	256.80
Лондон	123.25
Сребро	120.65
Дукати	5.80
Уг. Растверетнице	79.00
Томинг.	77.75
Ердељске	75.50
Хрв. слав.	83.50

Цена ране у Новоме Саду од 10. јан.	беч.
Шеница најбоље врсте беч. међ.	4.80
" " " " " " " "	4.13
Наполица најбоље " " " "	4.00
" " " " " " " "	3.46
Јечам најбоље " " " "	2.00
Зоб " " " "	1.46
Кукуруз " " " "	1.73
" 1 цак 1/3 " " " "	60

ОГЛАСИ.

Објава.

Од стране грађанског суда овог, овим се сваком до знања ставља, да је овдашњи становник Дамјан Овучковић дне 21. маја 1860. године прешинуо и после себе један део куће под бројем 2637 овде у Новом Саду оставио.
Позивају се дакле сви они, који право наслеђства напред означену непокретност имају, да то своје право за 45. дана — од дана, кад објава ова трећи пут у листу овом изађе, рачунајући, суду овом писмено пријаве, тим известије, што ће се у противном случају и по истеку тога рока по смислу §. 580. гр. с. п. поступати, и по томе речена посмртнина на досад суду овом познату наслеђицу преписати дати.
Суд крај. и слободној вароши у Новом Саду на 6. децембра 1869.
Јов. Радовановић с. р.,
судца варошки.

ОБЈАВА.
Суд сл. вр. вароши Новог Сада до јавног знања ставља, да ће се кућа бр. 1136. у Новом Саду у процени 6000 ф. а. вр. Анне удове Косвић и заоставине Јосифа Косвића на јавној лицитацији, и то дана 21. јануара 1870. као на првој, а дана 21. фебруара 1870. као на другој лицитацији свагда у 3 сата после подне вишедавајућим продајци.
Условија купа могу се код референта сенатора Манојловића проучити.
У Новом Саду 6. децембра 1869.
Јован Радовановић с. р.
варошки судца.

10-2-3

ОБЈАВА.
Од стране грађанског суда овог као надгустоске власти овим се до обштег знања ставља, да је овдашњи грађанин Јосиф Ивек дне 4. децембра 1868. год. без опорукe преминуо и да је пољсе себе по гласу нађевника равних покретних ствари и половину куће под бр. 1486 овде у Новом Саду оставио.
Позивају се дакле сви они, који право наслеђства на речену посмртну сермују имају, да се по смислу §. 580. гр. с. п. за 45. дане, од дана, кад објава трећи пут средством листа овог обнародована буде, рачунајући, суду овом писмено пријаве, тим известије, што ће се у противном случају и по истеку тога рока, речена сермија досад суду овом познатим наслеђицама споменутог покојника предати, односно пак на име његово преписати дати.
У Новом Саду, дне 15. новембра 1869.
Јован Радовановић с. р.
варошки судца.

Имре Балла,
подбележник.

12-2-3

На знање!

„СРПСКО ДРУШТВО ЗА РАДИНОСТ“
потребује гостионичара у својим локалитетима, уз које иде и отворена радња гостионичарска.
Ко је рад примити се овог посла, нека се писменог пријави економу друштва г. Ђорђу Јовановићу. Уз пријаву ваља доказати, да ја добро снабдевен с посуђем и другом припремом гостионичарском.
Гостионичари имају првенство.
Рок пријави је до Сретенија 1870.
У Новом Саду, из одборске седнице 26. децембра 1869.
А. Сандић, секретар.
Стеван Јеттић, подпредседник.

Објава.

Јавља се господи акцијонерима новосадског штедијонике (шпаркаса), да ће се по смислу штатута држати ђенерална скупштина 14. (26.) фебруара о. г. у 9 сати пре подне у сали код „царице Јелисавете“, на коју се позивају сви акцијонари.
Уједно се умољавају, господа акцијонари, да сваки најдаље до 10. (22.) фебруара о. г. своју акцију замени са једном листом за гласање у дотичном звању завода, да би се тиме његово право гласања при ђенералној скупштини доказати могло, јер од тога дана, неће се издати ниједна листа на гласање, без које неможе нико своје право гласања употребити.
Предмети, о којима ће се на ђенералној скупштини решавати следећи су:
а.) Ревизија годишњег рачуна и испитивање готовине; затим избор новог одбора за ревизију.
б.) Опредељење оне новчане крото која је у резервном фонду за добре цели намењена, и питање о плаћању дивиденда.
в.) Потребне измене штатута.
г.) Избор председника и 30 одборских чланова.
д.) Постављање закључака који цело друштво вежу.
Нови Сад 10. јануара п. р. 1870.
Франц пл. Горјупп,
председник штедијонике.

Господину Ј. Ђ. Поппу,
практ. зубњем лекару у Бечу. варош. богнерова
улица бр. 2.
Највид, 26. Маја 1869.

Са задовољством јављам Вам, да сам се употребењем Ваше славно познате лековите алатеринске воде за уста од мојих несносних реуматичних зубних болова ослободио и додајем уједно још и то, да са овим редцима неограничено употребљене учинити можете да би тиме патеће човечанство на један ваиста изредак лек пакљивом учинило. Примите с овим уверење мог особитог поштовања.
Фр. Ауг. Фогт.
Може се добити: у Новом Саду у апотеки К. Б. Грозингера; у М. Браунера апот. код духа; Димитрија Момировића; у Тителу: Тиме Ђорђевића; у Београду: Секулића апот. и Д. Милутиновића апот.; у Панчеву: В. Х. Графа апот.; у Митровици: Пајзабергера апот.; у Руми: код Милутиновића; у Вуковару: Т. Стајића, Крајчовића апот. и Ф. Кирића апот.; у Сомбору: Фабијанска-а нећана, Попића и Р. Хајидхофера; у Осеку: Рибурда апот. Хириерова сина; у Вел. Бечкерку: Д. Дајча синови, Кемерона апот., Ј. Белеи; у Петроварадину: Деодата апотека; у Карловцу: Медерова апот. и код Бенића; у Валпову: А. Сесцати апот.; у Земуну: код Д. Јановића сина.

Платонова штампарија у Новом Саду 1870

Уредник и издавац др. Св. Милетић.